

Анђела Г. Митић¹

Универзитет у Нишу

Иновациони центар Универзитета у Нишу

<https://orcid.org/0009-0001-2506-1542>

МИКРОТОПОНИМИ У СЛИВУ РЕКЕ ВЛАСИНЕ²

Овај рад се бави пописом, класификацијом и анализом микротопонима свих места која се налазе на обалама реке Власине на територији општине Црна Трава. До сада је ономастички проучен остатак тока реке Власине који припада територији општине Власотинце, те се јавља потреба за проширивањем сазнања о микротопонимима села на обалама поменутог реке на целом њеном току. Основни начин прикупљања грађе је из директног разговора са локалним становништвом уз бележење дијалекатских облика микротопонима и акцента. Поред тога, прикупљена грађа је допуњена микротопонимима из литературе. Основни циљ овог рада је да се испитају принципи именовања мањих делова терена поменутог подручја из угла структурално-творбене анализе и семантичке класификације. Прикупљени микротопоними класификовани су у одговарајуће групе и подгрупе. Резултати су показали да постоји разноврсност семантичких група и структурално-творбених модела. Добијени резултати су упоређивани са пређашњим испитивањима микротопонима села у сливу реке Власине, почев од села Тегошница па све до села Стајковце. На крају су понуђени закључци на основу целокупног материјала.

Кључне речи: српски језик, микротопоними, слив Власине, семантичка класификација, структурално-творбена анализа

Увод

Испитивање микротопонима се јавља као потреба очувања народних назива омеђеног простора, који сведоче о културним, социјалним, биолошким, географским и свим другим утицајима на начин именовања. Људи су уситњавали просторе и давали им називе како би се лакше снашли у истом. Сада ти називи бивају угрожени на оним подручјима где се смањује број становника. Самим тим, јавља се потреба за њиховим записивањем и анализом. Простор који ће бити обухваћен анализом микротопонима у овом раду јесте слив реке Власине на територији општине Црна Трава, док ћемо добијене резултате поредити са резултатима ранијих истраживања на остатку тока исте реке. Вукадиновић (1996: 21) на следећи начин дефинише простор Црне Траве и Власине: „Црна Трава и Власина су области на југоисточном делу Србије, до границе са Бугарском. У ширим границама то подручје географски се може овако омеђити: са југа реком Врлом, путем Владичин Хан – Сурдулица – Власинско језеро и североисточним странама врха Стрешер; са југо-

¹ a.mitic-19606@filfak.ni.ac.rs

² Овај рад је представљен на конференцији *Савремена филолошка истраживања младих истраживача III*.

истока врховима Букове главе и Плешивца; са истока косама и врховима Велике и Мале Плане; са североистока државном границом према Бугарској и планином Руј; са севера планинским висом Тумба и странама клисурасте долине реке Власине; са запада Острозубом и висовима према Грделичкој клисури, одакле граница креће на југоисток, јужно од села Млачишта и Баинаца, па у луку јужно од села Битврђе и планинског виси Чемерника, издија на североисточне падине Стрешера, градећи један неправи ромбоид.”

Ово истраживање представља наставак објављених истраживања *Микро-топонимија села у доњем сливу Власине* (МТИЋ 2023) и *Микро-топонимија села у дрско-планинском делу тока реке Власине* (МТИЋ 2024). Анализом биће обухваћена три насељена места на територији општине Црна Трава, то су сама варош Црна Трава, као и села Брод и Састав Река.

Постоје усмена и писана сведочанства о пореклу имена поменутих места. Иако, Јован М. Поповић (1914: 1) наводи за Црну Траву: „Не зна се одкуда је добило такво име. Турци су звали ово село 'Кара-Кас' а често и 'Бал'к Дервен”, постоје усмена предања. Верује се да је српска војска 1389. године идући на Косовски бој прелазила преко Чемерника и ту заспавши закаснила. Огорчен због тога Милош Обилић је узвикнуо „Ах, црна и чемерна траво!”, те је по томе место добило име Црна Трава, а планина име Чемерник. Што се тиче села Брод, Срећко Станковић (2006: 16) овако објашњава порекло имена: „Село је неколико пута у току свог постојања мењало име. За време Римљана и све до турских пописа име села није познато. Према првом сачуваном турском попису из 1535. године село се звало Петрово поље, али је било ненасељено. Према попису из 1572. године, село се звало Трлина и имало је 22 домаћинства. Садашњи назив села први пут се помиње у турском попису из 1584. године. Име села везано је за положај његовог административног центра. Према предању на овом месту, где је најшире корито реке Власине у горњем току, турски каравани и други прелазили су реку – 'бродили' (БРОД – ИЛИ). Место где су каравани прелазили реку Власину налази се испод самог центра села на месту Лука, где је сада изграђен бетонски мост. У непосредној близини, према предању, населили су се први досељеници и формирали прво насеље.” Када говоримо о пореклу имена села Састав Река, само име указује да је село подигнуто на месту спајање река.

Према доступним подацима из литературе видимо да до сада није спроведен попис и анализа микротопонима на поменутом простору па се јавља потреба за обављањем тог посла. У литератури се могу пронаћи спорадично записани малобројни микротопоними, али без додатног објашњења и анализе истих.

Овај рад смо организовали на следећи начин: након увода, следи друго поглавље које је посвећено прегледу досадашњих ономастичких истраживања поменутог простора, али и околних места. У трећем поглављу је дефинисана методологија рада. Резултати истраживања су приказани у четвртом поглављу. У петом поглављу су понуђени закључци, након чега следи попис цитиране литературе.

Претходна истраживања

Пошто се ради о планинском терену који није до сада ономастички испитиван, осврнућемо се на радове који се баве истраживањем микротопонима на простору који географски има везе са дефинисаним подручјем нашег интереса.

вања. Овде ћемо поменути конкретне радове који се баве анализом ономастичке грађе, али и речнике који су значајан извор приликом анализирања поменуте врсте грађе.

Радови који се уско везују за говор Црне Траве су монографија Вилотија Вукадиновића и речник Радосава Стојановића. Вукадиновић у монографији *Говор Црне Траве и Власине* (1996) описује говор дефинисаног простора на фонетском, акценатском, морфолошком и синтаксичком нивоу. Говор Црне Траве и Власине припада призренско-тимочкој дијалекатској области и то: тимочко-лужничком и сврљишко-заплањском дијалекту. Аутор издваја штокавске иновације развијене до 12. и 13. века, а говори и о новијим особинама уз јављање изузетака у једној од две издвојених зона. Као језичка карактеристика овог подручја издвајају се и балканистичке црте, уз постојање савремених тенденција које се јављају под утицајем школе и медија. Што се акцената тиче, присутно је преношење акцената на претходни слог уз постојање речи без полугласника.

Други значајан извор за проучавање говора дефинисаног подручја јесте *Црноћравски речник* Радослава Стојановића (2010). „*Црноћравским речником* настojали смо да обухватимо (колико се то могло) лексику која је (била) у употреби у временском распону од стотину последњих година а која не припада стандардном српском језичком изразу” (STOJANOVIĆ 2010: 12). Посебан значај овог речника за наше истраживање крије се у могућности проналажења објашњења одређених речи и појмова које су сачуване у микротопонимима.

Још два речника која су уско везана за Црну Траву и Власину су: *Печалбарсџиво и неимарсџиво црноћравској краја* Симона Симоновића Монке (1983) и *Лексика ѿрераде вуне и конојље у селу Горње Гаре* Татјане Јерков (2004). Оба речника представљају изворе лексике која се везује искључиво за одређене занате, што може бити од велике користи за разумевање одређених назива. Овде треба поменути и речник Недељка Богдановића *Земљојисна и њој сродна лексика јуѿоисџичне Србије* (2008). Сва три поменута речника обухватају основна занимања људи овога краја, а како је човек усмерен на простор где живи и под утицајем посла који обавља, у тим речницима се крију бројна објашњења прикупљених микротопонима.

Рад Голуба Јашовића (2007) *Струкџура и ѿворба микротѿојонима и ој-конима у околини Куришумлије* доноси творбену анализу прикупљеног материјала на простору који обухвата поред општине Куршумлија и делове општина Блаце и Прокупље. Извршена је класификација прикупљене грађен на изведене и неизведене микротопониме, сложенице са пунозначним деловима и предлошко-падежне синтагме, као и трочлане и четворочлане микротопониме.

Како се наше истраживање везује за ток реке Власине од значаја може бити монографија Радмиле Жутић (2013) о микротопонимији доњег слива Јабланице. Начин прикупљања и анализа грађе послужили су као модел за ово и претходно поменута истраживања микротопонима у сливу реке Власине. Семантичка и структурална анализа, уз издвајање дијалекатских црта које су утицале на формирање микротопонима, представља значајан извор. Резултати до којих је дошла ауторка указују да се најчешће јављају микротопоними условљени физичкогеографским својствима тла, а од творбених модела доминирају једночлане топоно-

мастичке сложенице и двочлани микротопоними. Иста ауторка се у раду *Лична имена у микротопонимији Јабланичкој краја* (2016) бави анализом личних имена као саставног елемента микротопонима, што, ако имамо у виду да се у нашој грађи јавља велики број микротопонима који у себи садржи неку врсту антропонима, може бити од великог значаја за анализу и приказивање резултата.

Мирјана Обрадовић (2021) даје семантичку и творбenu анализу микротопонима апелативног порекла који су сакупљени у поречју Лугомира, укључујући његове леве притоке. Као доминантни семантички модели издвојили су се топоними мотивисани географским терминима и фитонимима, као и културни микротопоними који се везују за пољопривреду. Истиче се и велика заступљеност суфиксације као доминантног облика творбе проучаваних микротопонима.

Душан Стефановић (2024) представља ономастичку грађу села Корман, које припада простору Алексиначког Поморавља. Аутор наводи микротопониме и антропониме у виду пописа за који сматра да ће користити даљем проучавању ономастике на просотру Алексиначког Поморавља.

Два рада која су уско повезана са овим радом и представљају извор података за сагледавање целокупног стања семантичких и структуралних елемената микротопонима у сливу реке Власине јесу *Микротопонимија села у доњем сливу Власине* (МТИЋ 2023) и *Микротопонимија села у брдско-иланинском делу тока реке Власине* (МТИЋ 2024). Оба рада се баве истраживањем микротопонима из семантичког и структуралног угла у сливу реке Власине. Прикупљени микротопоними су груписани, а одређен је и удео издвојених група и подгрупа у укупном материјалу.

Методологија рада

Предмет истраживања је попис, класификација и анализа микротопонима насељених места из слива реке Власине на територији општине Црна Трава, као и указивање на семантичке и структуралне карактеристике микротопонима са простора целог тока реке Власине. Основни циљ овог рада јесте приказ и класификација прикупљених микротопонима трију насељених места на обалама реке Власине на територији општине Црна Трава, као и преглед семантичких и структуралних карактеристика микротопонима са целокупног тока реке Власине. Задаци истраживања су да се утврди који семантички и структурално-творбени модели су најзаступљенији код микротопонима са дефинисаног простора општине Црна Трава, као и на целом току реке Власине. На основу досадашњих истраживања очекујемо да ће најзаступљенији семантички модел бити микротопоними апелативног порекла, док ће најзаступљенији структурално-творбени модел бити топономастичке изведенице. Посебан значај овог истраживања огледа се у употпуњавању досадашњих истраживања и приказивању збирних података за шири простор какав је слив једне реке.

Материјал је првенствено прикупљан у директном разговору са локалним становништвом, а затим је исти допуњен и доступним подацима из литературе. Целокупни материјал ће бити приказан обједињено, где је сваки од примера акцен-тован. Приликом анализе у обзир су узета и објашњења испитаника о одређеним локалитетима, што је одредило њихово категорисање. Примењена је класифика-

ција на два нивоа: семантичком и структурално-творбеном. Добијени резултати су компаративном методом поређени са подацима из претходна два истраживања (MITIĆ 2023, MITIĆ 2024), те су понуђени закључци.

Резултати и дискусија

Резултате приказујемо у три поднаслова, који обухватају семантичку и структурално-творбену класификацију микротопонима из општине Црна Трава, као и компаративно посматрање података о прикупљеним микротопонима са целог тока реке Власине. Прикупљени материјал је распоређен по групама и подгрупама. Микротопоними су акцентовани на начин како смо их забележили од испитаника. Прикупљено је преко 480 микротопонима, од чега је 145 из општине Црна Трава. Навођени су називи махала уз посебно обележавање: (м). Могуће је да се поједини називи јављају као делови различитих места, што је назначено. У раду су коришћене следеће скраћенице за насеља: ЦТ – Црна Трава, Б – Брод и СР – Састав Река.

Семантичка класификација микротопонима из општине Црна Трава

У наставку ће бити приказан инвентар микротопонима разврстаних према мотивацији. Семантичком класификацијом долазимо до података о значењским мотивима који су утицали на именовање мањих површина на одређеном месту, било да говоримо о селу, атару села или вароши. Подела на групе и подгрупе, која ће бити представљена у наставку, формирана је као у радовима MITIĆ 2023 и MITIĆ 2024, по угледу на рад ŽUGIĆ 2013. Због вишечланог састава појединих назива, долази до њиховог појављивања у различитим групама.

Класификацију почињемо од групе *Микротопоними айелайивної йорекла*, који се могу поделити на следеће подгрупе:

Класификацију почињемо од групе *Микротопоними апелативног порекла*, који се могу поделити на следеће подгрупе:

- *Микротопоними мотивисани фитонимима*: Б'уке (Б), Габри'че (Б), Гол'ема ливада (Б), Л'ешје (Б), Сми'љева чука (Б), Ту'рско браниште³ (Б).
- *Микротопоними мотивисани зоонимима*: Гор'ња коза'рница (м) (ЦТ), До'ња коза'рница (м) (ЦТ), Ја'завске д'увке (Б), Коза'рник (Б), Ко'ња'рски кла'денац (Б), Саву'јево (м) (Б), Сре'дња коза'рница (м) (ЦТ).
- *Микротопоними са оронимским апелативом*: Бе'лчинска доли'на (Б), Ва'това пади'на (Б), Де'ћевска доли'на (Б), Ја'завске д'увке (Б), Карака'шка доли'на (Б), Ко'јчинска доли'на (Б), Ма'ли вр'топ⁴ (ЦТ), Ма'ркова чука (м) (Б), Ми'лчинска доли'на (Б), Ми'лошевска доли'на (река) (Б), Ми'љинска доли'на (Б), Мо'шина доли'на (Б), Ни'колина пади'на (Б), Пади'на (м) (Б), Пе'царска доли'на (Б), Пла'на (Б), Ра'вни до'л (Б), Ра'јково равни'ште (Б), Ру'дина (Б), Ру'плје (Б), Си'ровичка доли'на (Б), Славу'јевска доли'на (Б), Сми'љева чука (Б), Стоја'нови риди' (Б), Чо'чин чука'р⁵ (Б).
- *Микротопоними мотивисани обликом земљишта*: Пу'дине (м) (Б), Разде-

3 „браниште м. што и браник Б; 'мала приватна шума' Леск.” (BOGDANOVIĆ 2008: 443)

4 „улегнуће, удубљење у земљи, јама, провалија” (STOJANOVIĆ 2010: 115)

5 „каменити врх брда” (BOGDANOVIĆ 2008: 486)

љеница (Б), Тодоровске ровине⁶ (ЦТ).

- *Микротопоними са хидронимским апелативом*: Аризанова бара (м) (Б), Ацина чесма (Б), Голёми извор (Б), Голёми кладенац (Б), Градска река (СР), Добра вода (Б), Добропољска река (Б), Загуска бара (Б), Златанска река (Б), Извор на Плани (Б), Коњарски кладенац (Б), Мала река (м) (ЦТ), Младенов кладенац (Б), Рашинска река (Б), Стојанова бара (Б), Сүви кладенац (Б), Чејин вёр (Б), Шакова бара (м) (Б).
- *Микротопоними мотивисани квалитетом*: Врла орница⁷ (Б), Голёма ливада (Б), Голёми извор (Б), Голёми кладенац (Б), Добра вода (Б), Мазна ледина (Б), Мала река (м) (ЦТ), Мали вртоп (ЦТ), Мало равниште (м) (Б), Равни дол (Б), Студенац (Б), Сүви кладенац (Б), Широка орница (Б).
- *Микротопоними мотивисани квалитетом земљишта*: Ваљевица (ЦТ), Каменица (Б), Мало равниште (м) (Б), Павлова грамада⁸ (ЦТ).
- *Микротопоними мотивисани односом према другим објектима*: Горња козарница (м) (ЦТ), Доња козарница (м) (ЦТ), Испод школе (Б), Средња козарница (м) (ЦТ).

Друга велика група су *Културни микротопоними*, који се могу поделити у четири подгрупе, и то:

- *Називи у вези са искоришћавањем тла*: Бёрина орница (Б), Врла орница (Б), Кадијина њива (Б), Лука (Б), Мазна ледина (Б), Пољанке (Б), Пропус (Б), Рудник (Б), Тршёвина (Б), Широка орница (Б).
- *Друштвени живот (материјална и друштвена култура)*: Видње⁹ (ЦТ), Гробље рашинско (Б), Загуски мост (Б), Корубе (Б), Кућиште (Б), Раскрсеје (извор) (Б), Самоков (ЦТ), Станикин крст (ЦТ), Текиште (Б), Црква Свети Пантелејмон (Б), Црквиште (ЦТ), Црквиште (Б).
- *Чување животиња*: Бачевиште (извор) (Б).
- *Метафоре*: Загүзје (м) (Б).

Значајан део прикупљеног материјала припада групи *Микротопоними антропонимског порекла*. У оквиру ове групе се издваја девет подгрупа које су састављене на основу порекла антропонима који су ушли у њихов састав:

- *Називи мотивисани мушким личним именом*: Анђелинкове (м) (Б), Маркова чука (м) (Б), Милошеве (м) (Б), Младенов кладенац (Б), Николина падина (Б), Обрадовце (м) (ЦТ), Павлова грамада (ЦТ), Рајково равниште (Б), Стојанова бара (Б), Стојанови риди (Б).
- *Називи мотивисани мушким личним надимком*: Аризанова бара (м) (Б), Бёрина орница (Б), Ватова падина (Б), Чејин вёр (Б), Чочин чукар (Б), Шакова бара (м) (Б).
- *Називи мотивисани мушким хипокористиком*: Ацина чесма (Б), Ђуркине (м) (Б), Милчине (м) (Б), Мошина долиња (м) (Б), Рашине (м) (Б).
- *Називи мотивисани женским личним именом*: Савкине (м) (Б), Станикин крст (ЦТ).

⁶ „гле изровано ерозијом” (BOGDANOVIĆ 2008: 477)

⁷ „врло место – низбрдица” (BOGDANOVIĆ 2008: 448)

⁸ „грамада – гомила камења” (BOGDANOVIĆ 2008: 451)

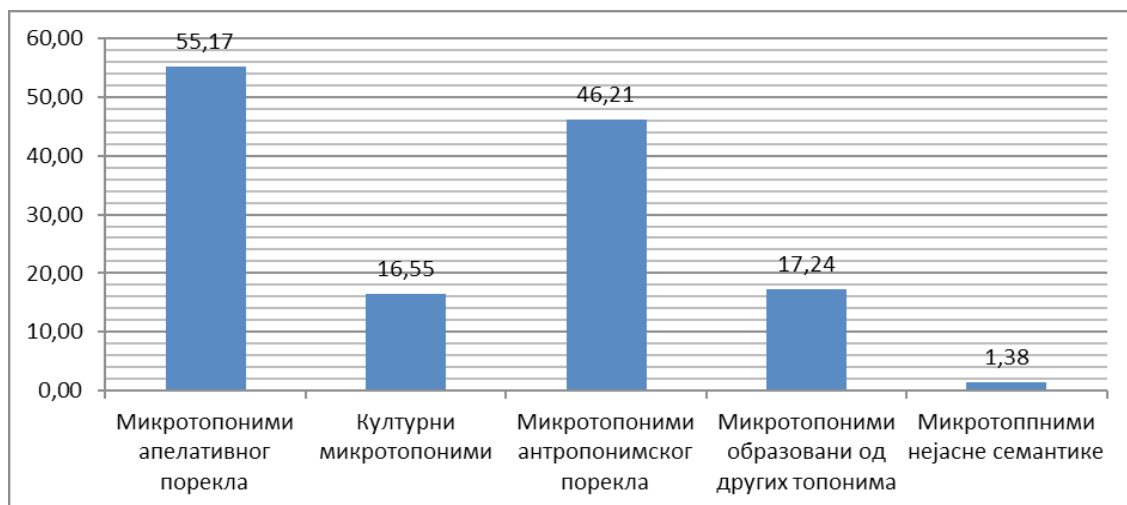
⁹ „видњиште м. место некадашњих примитивних топионица” (BOGDANOVIĆ 2008: 446)

- *Називи мотивисани хипокористиком*: Миљине (м) (Б).
- *Називи мотивисани презименом*: Бабићеви (м) (ЦТ), Деићеви (м) (Б), Ђивићеви (м) (ЦТ), Струмићеви (м) (ЦТ), Шаравићеви (м) (ЦТ).
- *Називи мотивисани породичним надимком*: Алапићци (м) (Б), Белчине (м) (Б) (записана је и фонетска варијација Беочине (м)), Бокалци (м) (Б), Блатарци (м) (ЦТ), Бричеве (м) (Б), Весинци (м) (ЦТ), Главшине (м) (Б), Жутићи (м) (ЦТ), Златанци (м) (ЦТ), Јовинци (м) (Б), Калкари (м) (Б), Каракаши (м) (Б), Китанови (м) (Б), Кокарци (м) (Б), Лепоњци (м) (ЦТ), Литранци (м) (Б), Макинци (м) (Б), Мацаре (м) (Б), Новковчани (м) (Б), Пачукове (м) (Б), Пејине (м) (ЦТ), Пецари (м) (Б), Попадијсци (м) (ЦТ), Сировичине (м) (Б), Славковци (м) (ЦТ), Степановци (м) (ЦТ), Тодоровци (м) (ЦТ), Црвенковци (м) (ЦТ), Цветковчани (м) (Б), Чаушеви (м) (ЦТ), Чукове (м) (Б), Чукурџици (м) (ЦТ), Чучинци (м) (ЦТ).
- *Називи мотивисани занимањем*: Кадијина њива (Б), Попови (м) (ЦТ).
- *Називи мотивисани етнонимима*: Турско браниште (Б).

Следећу групу чине *Микротопоними образовани од других топонима*: Белчинска долина (Б), Градишница (Б), Градска река (СР), Гробрље рашинско (Б), Деђиње (ЦТ), Дећевска долина (Б), Добропољска река (Б), Загуска бара (Б), Загуски мост (ЦТ), Златанска река (Б), Извор на Плани (Б), Којчинска долина (Б), Каракашка долина (Б), Милчинска долина (Б), Милошевска долина (Б), Миљинска долина (Б), Млачкине (м) (Б), Мошина долина (Б), Пецарска долина (Б), Рашинска река (Б), Сировичка долина (Б), Славујевска долина (Б), Тодоровске ровине (ЦТ), Чемерница (Б), Штудгарт (ЦТ). Наведени микротопоними се везују за друге локалитете као што су називи махала (Белчине, Загузје, Златанце, Којчине, Каракаши и сл.), планина (Чемерник) и насеља (Градска, Штудгарт).

У оквиру последње групе *Микротопоними нејасне семантике* издвајамо два примера: Пажар (Б), Сипут (Б).

На графичком приказу (1) приказан је процентуални удео свих група семантичке класификације у укупном материјалу.

Графички приказ 1. Процентуална заступљеност група семантичке класификације

Структурално-творбена анализа микротопонима из општине Црна Трава

У наставку наводимо творбене modele који се уочавају у записаним микротопонимима. Прикупљени материјал се састоји првенствено од једночланих и двочланих микротопонима, уз постојање два примера који се сврставају у групу трочланих микротопонима.

У категорији једночланих микротопонима уочавамо пет група, и то: *Неизведени микротопоними*, *Топонимасличке изведенице*, *Топонимасличке сложенице*, *Топонимизирани присвојни придеви од антропонима* и *Микротопоними неразјашњене структуре*.

У групи *Неизведених микротопонима* налазе се следећи примери: Б'ке (Б), Видње (ЦТ), Де'диње (ЦТ), Д'ел (ЦТ), Калкари (Б), Каракаши (м) (Б), Корубе (Б), Лука (Б), Мацаре (Б), Падина (м) (Б), Плана (Б), Пудине (м) (Б), Штудгарт (ЦТ),

Група *Топонимасличке изведенице* се састоји из следећих подгрупа издвојених на основу суфикса:

- *-ци*: Алапињци (м) (Б), Блатарци (м) (ЦТ), Бокалци (м) (Б), В'синци (м) (ЦТ), Златанци (м) (ЦТ), Јовинци (Б), Кокарци (м) (Б), Л'поњци (м) (ЦТ), Литранци (Б), Макинци (ЦТ), Попадјисци (м) (ЦТ), Славковци (м) (ЦТ), Степановци (м) (ЦТ), Тодоровци (м) (ЦТ), Црв'нковци (м) (ЦТ), Чукур'усци (м) (ЦТ), Чучинци (м) (ЦТ);
- *-иште*: Ба'чевиште (Б), Ку'ћиште (Б), Текиште (Б), Црквиште (Б), Црквиште (ЦТ);
- *-ине*: Пудине (м) (Б);
- *-(н)ица*: Ваљевица (ЦТ), Градишница (Б), Каменица (Б), Раздељеница (Б), Чем'ерница (ЦТ);
- *-(ев)ина*: Рудина (Б), Трш'евина (Б);
- *-је*: Л'ешје (Б), Раскр'сје (Б), Рупље (ЦТ);
- *-чани*: Новковчани (м) (Б), Цветковчани (м) (Б);
- *-иче*: Габри'че (Б);
- *-ник*: Козар'ник (Б), Рудник (Б);

- -це: Обра́довце (м) (ЦТ);
- -ке: Поља́нке (Б);
- -ево: Саву́јево (м) (Б);
- -ари: Пецари́ (м) (Б);
- -ац: Студе́нац (Б).

У групу *Топономастичких сложеница* спадају следећи микротопоними са структурално-творбеним објашњењем:

Префикс + глаголска основа + нулти суфикс: Пропус (Б),

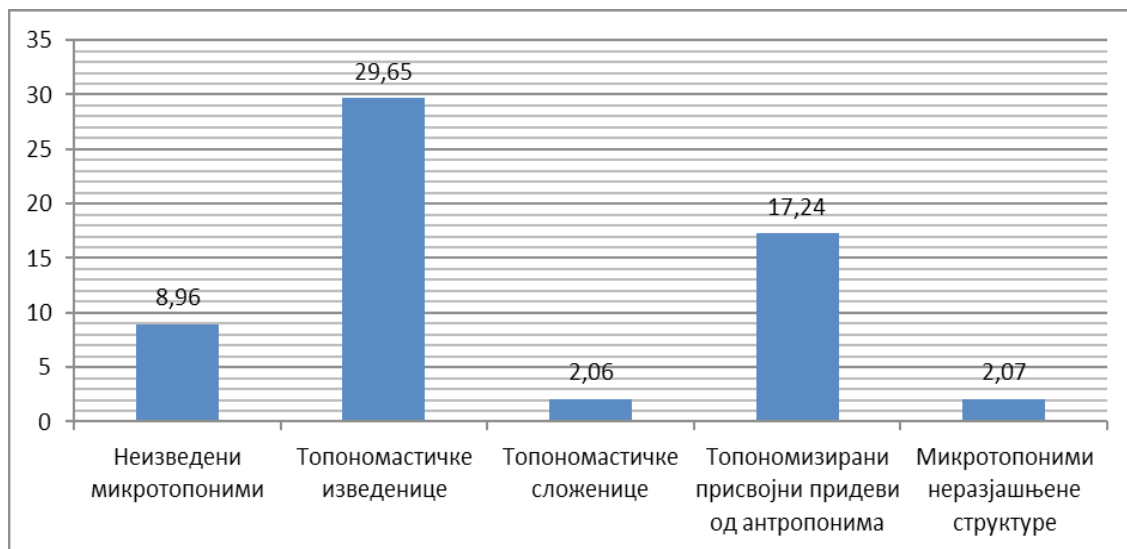
Придев + спојни вокал + глаголска основа + нулти суфикс: Самоков (ЦТ),

Префикс + именичка основа + суфикс: Загу́зје (м) (Б).

Четврту групу чине *Топономизирани присвојни придеви од антропонима*: Анђелинкове (м) (Б), Бабићеви (м) (ЦТ), Белчине (м) (Б), Бричеве (Б), Главшине (м) (Б), Дейћеве (м) (Б), Ђуркине (Б), Жу́тини (м) (ЦТ), Ђвићеви (м) (ЦТ), Китанови (м) (Б), Којчине (Б), Милошеве (Б), Милчине (м) (Б), Миљине (м) (Б), Млачкине (м) (Б), Пачукове (Б), Пејине (м) (ЦТ), Попови (м) (ЦТ), Ра́шине (м) (Б), Савкине (м) (Б), Сировичине (Б), Струмићеви (м) (ЦТ), Чаушеви (м) (ЦТ), Чукове (м) (Б), Шаравићеви (м) (ЦТ),

Последњу групу једночланих микротопонима чине *Микротопоними неразјашњене структуре* и то: Беочине (м) (Б), Пажар (Б), Сипут (Б).

На графичком приказу (2) дат је процентуални однос свих наведених група једночланих микротопонима.

Графички приказ 2. Процентуални однос група једночланих микротопонима

У категорији двочланих микротопонима издвајамо шест група. Прву групу чине *Придев + именица*. У ову групу спадају следећи микротопоними: Врла орница (Б), Голема ливада (Б), Голџи кладенац (Б), Голџи извор (Б), Горња козарница (м) (ЦТ), Добра вода (Б), Доња козарница (м) (ЦТ), Јазавске дувке (Б), Коњарски кладенац (Б), Мазна ледина (Б), Мала река (м) (ЦТ), Мали вртоп (ЦТ), Мало равниште (м) (Б), Равни дол (Б), Смиљева чука (Б), Средња козарница (м) (ЦТ), Суви кладенац (Б), Широка орница (Б).

Друга група су *Присвојни придев од антропонима + именица* и то: Арџанова б́ара (м) (Б), А́цина ч́есма (Б), Б́ерина орница (Б), Ват́ова падина (Б), Ма́ркова чу́ка (м) (Б), Млад́енов кла́денац (Б), Мо́шина доли́на (долина) (Б), Мо́шина доли́на (м), Ни́колина падина (Б), Па́влова грама́да (ЦТ), Ра́јково равни́ште (Б), Стани́кин крст (ЦТ), Стоја́нова б́ара (Б), Стоја́нови риди́ (Б), Че́јин ви́р (Б), Чо́чин чука́р (Б), Ша́кова б́ара (м) (Б).

Трећу групу двочланих микропонима чини спој *Придев од топонима + именица*: Бе́лчинска доли́на (Б), Гра́дска ре́ка (СР), Гро́бље ра́шинско (Б), Де́шевска доли́на (Б), До́бропољска ре́ка (Б), Загу́ска б́ара (Б), Загу́ски мо́ст (ЦТ), Злата́нска ре́ка (ЦТ), Карака́шка доли́на (Б), Ко́јчинска доли́на (Б), Ми́лчинска доли́на (Б), Ми́лошевска доли́на (Б), Ми́љинска доли́на (Б), Пеца́рска доли́на (Б), Ра́шинска ре́ка (Б), Си́ровичка доли́на (Б), Славу́јевска доли́на (Б), То́доровске ро́вине (ЦТ).

У групи *Придев од занимања + именица* имамо само једну потврду: Ка́дијина б́ара (Б), као и код група *Придев од етнонима + именица*: Ту́рско бра́ниште (Б), и *Предлог + именица*: И́спод шко́ле (Б).

У категорији трочланих микропонима издвајамо две групе са по једним примером. То су:

Именица + Придев + Именица: Цр́ква Свѐти Пантелејмо́н (Б);

Именица + Предлог + Именица: И́звор на Пла́ни (Б).

На графичком приказу (3) понуђен је процентуални однос свих наведених вишечланих група.

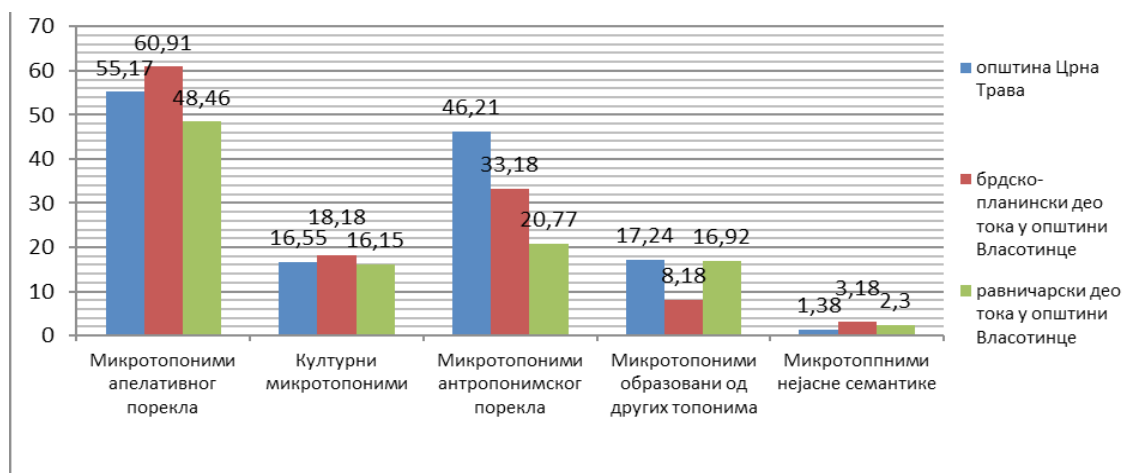

Графички приказ 3. Процентуална заступљеност вишечланих микропонима у укупном материјалу.

Резултати анализе микропонима целог тока реке Власине

У наставку поредимо резултате овог истраживања и претходна два истраживања у сливу реке Власине (МИЋИЋ 2023, МИЋИЋ 2024). Графички приказ (4) даје резултате свих трију подручја за семантичку класификацију. Вредности су прика-

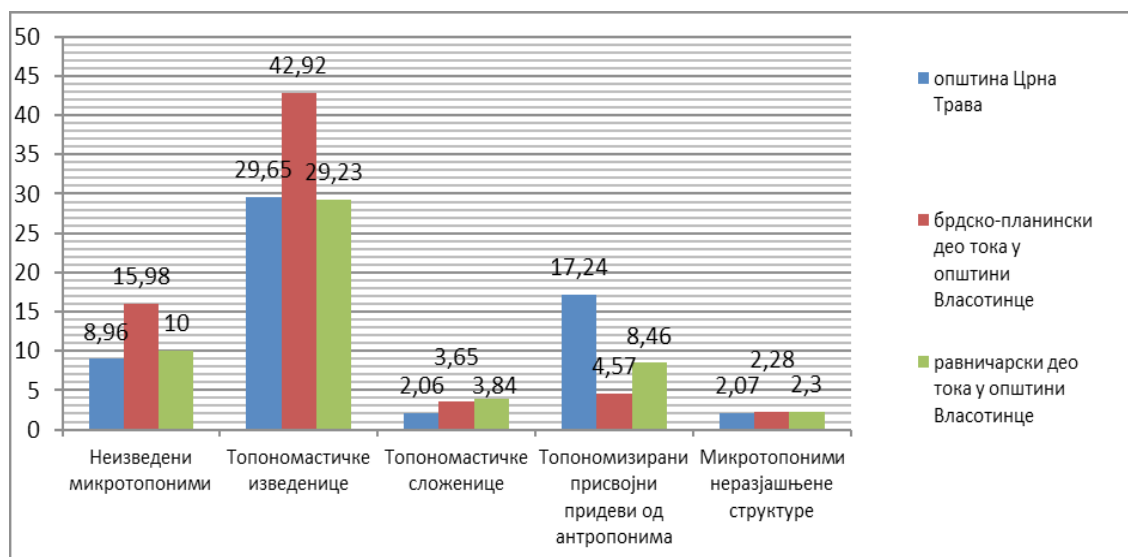
зане у процентима.

Графички приказ 4. Резултати семантичке класификације микротопонима трију подручја

На основу понуђених вредности видимо да су у сва три подручја најзаступљенији *Микротопоними апелативног порекла*, док су најмање заступљени *Микротопоними нејасне семантике*. До највећих разлика између испитиваних подручја долази у групи *Микротопонима антропонимског порекла*.

Графички приказ (5) нуди резултате свих трију подручја за структурално-творбеноу анализу једночланих микротопонима.

Графички приказ 5. Резултати структурално-творбене анализе једночланих микротопонима трију подручја

На основу понуђених резултата видимо да су најзаступљеније *Топономастичке изведенице* са највећим процентом удела у примерима из брдско-планинског дела тока у општини Власотинце. У овој групи се јављају и највеће разлике у

процентуалним уделима трију подручја. Најмање су заступљени *Микроџојоними неразјаишње сѣрукѣуре*.

Што се тиче вишечланих микротопонима, на свим проучаваним подручјима јављају се двочлани микротопоними са различитим уделом издвојених подгрупа. Најзаступљенији двочлани микротопоними су *ѣридев + именица*, *ѣрисвојни ѣридев од аниѣројонима + именица* и *ѣридев од ѣојонима + именица* посебно у делу тока реке Власине на територији општине Црна Трава. Трочлане микротопониме срећемо у равничарском делу тока у општини Власотинце и на територији општине Црна Трава, док четворочлане називе налазимо само у равничарском делу тока у општини Власотинце. У брдско-планинском делу тока у општини Власотинце не срећемо овакве вишечлане називе.

Закључак

Предмет овог истраживања је попис, класификација и анализа микротопонима насељених места из слива реке Власине на територији општине Црна Трава, као и указивање на семантичке и структуралне карактеристике микротопонима са простора целог тока реке Власине. Микротопоними на поменутом подручју су сакупљани у више наврата и у дужем временском периоду. На основу доступних података и приказаних резултата можемо закључити да је на подручју целог тока реке Власине најзаступљенији семантички модел *Микроџојоними ајелайивној ѣорекла*. У оквиру поменуте групе на подручју тока реке Власине у општини Црна Трава најзаступљенија подгрупа је *Микроџојоними са оронимским ајелайивом*. Што се тиче структурално-творбене анализе најзаступљенији модел у укупном материјалу је *Тојономасѣичке изведенице*, ово важи и за примере са територије општине Црна Трава.

На основу компаративног посматрања резултата свих трију истраживања закључујемо да нема већих одступања у добијеним резултатима на целој територији тока реке Власине. Ово је од посебног значаја имајући у виду да се разликује терен кроз који протиче ова река, па се самим тим разликују и занимања и начин живота људи. У овом случају то није имало већег утицаја на одступања у оквиру издвојених група. Из подгрупа у оквиру *Микроџојонима ајелайивној ѣорекла* видимо да у планинском делу тока реке Власине преовладавају микротопоними са оронимским апелативом, уз мањи удео микротопонима фитонимског и зоонимског порекла, док се ситуација са уделом фитонима и зоонима у именовању простора низводно мења. Поред тога, издвајамо да у равничарском делу тока реке Власине на територији општине Власотинце нема појаве имена махала антропонимског порекла.

У оквиру структурално-творбене анализе уочавамо да је најзаступљенији суфикс за микротопониме равничарског дела тока у општини Власотинце суфикс *-ица*, док је у брдско-планинском делу тока у општини Власотинце и на простору општине Црна Трава најфреквентнији суфикс *-ци*. Објашњење доминантности суфикса *-ци* у два испитивана подручја налазимо у именовању махала називима антропонимског порекла.

Овом приликом истичемо да су у посматраном материјалу свих трију група доминантни исти семантички и творбени модели. Овим су употпуњена претходна истраживања и настојања да се микротопоними слива реке Власине запишу

и анализирају.

Циџирана лиџерайџура

- BOGDANOVIĆ 2008: BOGDANOVIĆ, Nedeljko. „Zemljopisna i njoj srodna leksika jugoistočne Srbije”. *Srpski dijalektološki zbornik*, br. LV (2010): str. 433–518. [orig.] Богдановић, Недељко. „Земљописна и њој сродна лексика југоисточне Србије”. *Српски дијалектолошки зборник*, бр. LV (2010): стр. 433–518.
- JAŠOVIĆ 2007: JAŠOVIĆ, Golub. „Struktura i tvorba mikrotoponima i ojkonima u okolinu Kuršumlije”. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta*, br. XXXVII (2007): str. 79–88. [orig.] Јашовић, Голуб. „Структура и творба микротопонима и ојконима у околину Куршумлије”. *Зборник радова Филозофског факултета*, бр. XXXVII (2007): стр. 79–88.
- JERKOV 2004: JERKOV, Tatjana. *Leksika prerade vune i konoplje u selu Gornje Gare*. Leskovac: [b. i.], 2004. [orig.] Јерков, Татјана. *Лексика прераде вуне и конопље у селу Горње Гаре*. Лесковац: [б. и.], 2004.
- MITIĆ 2023: MITIĆ, Anđela. „Mikrotoponimija sela u donjem slivu Vlasine”. *Savremena filološka proučavanja mladih istraživača*, br. I (2023). str: 295–307. DOI: <https://doi.org/10.46630/zmi.2023> [orig.] Митић, Анђела. „Микротопонимија села у доњем сливу Власине”. *Савремена филолошка проучавања младих истраживача*, бр. I (2023). стр: 295–307. DOI: <https://doi.org/10.46630/zmi.2023>
- MITIĆ 2024: MITIĆ, Anđela. „Mikrotoponimija sela u brdsko-planinskom delu toka reke vlasine”. *Savremena filološka proučavanja mladih istraživača*, br. II (2024). str: 159–172. DOI: <https://doi.org/10.46630/sfp.2024> [orig.] Митић, Анђела. „Микротопонимија села у брдско-планинском делу тока реке власине”. *Савремена филолошка проучавања младих истраживача*, бр. II (2024). стр: 159–172. DOI: <https://doi.org/10.46630/sfp.2024>
- OBRADOVIĆ 2022: OBRADOVIĆ, Mirjana R. „Mikrotoponimi apelativnog porekla u porečju Lugomira i njegovih levih pritoka”. *Srpski jezik: studije srpske i slovenske*, br. XXVII (2022). str: 605–621. DOI: <https://doi.org/10.18485/sj.2022.27.1.32> [orig.] Обрадовић, Мирјана Р. „Микротопоними апелативног порекла у поречју Лугомира и његових левих притока”, *Српски језик: студије српске и словенске*, бр. XXVII (2022). стр: 605–621. DOI: <https://doi.org/10.18485/sj.2022.27.1.32>
- POPOVIĆ 1914: POPOVIĆ, Jovan M. *Crna Trava*. Beograd: Štamparija Savića i komp., 1914. [orig.] Поповић, Јован М. *Црна Трава*. Београд: Штампарија Савића и комп., 1914.
- SIMONOVIC 1983: SIMONOVIC, Simon Monka. *Pečalbarstvo i neimarstvo crnotravskog kraja*. Crna Trava: SIZ kulture opštine, 1983. [orig.] Симоновић, Симон Монка. *Печалбарство и неимарство црнотравског краја*. Црна Трава: СИЗ културе општине, 1983.
- STANKOVIĆ 2006: STANKOVIĆ, Srećko. *Brod: selo kod Crne Trave*. Beograd: Kulturno-prosvetna zajednica Srbije, 2006. [orig.] Станковић, Срећко. *Брод: село код Црне Траве*. Београд: Културно-просветна заједница Србије, 2006.
- STEVANOVIĆ 2024: STEVANOVIĆ, Dušan R. „Onomastika aleksinačkog Kormana”. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, br. 54 (2024). str: 53–66. [orig.] Стевановић, Душан Р. „Ономастика алексиначког Кормана”. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, бр. 54 (2024). стр: 53–66.

- STOJANOVIĆ 2010: Stojanović, Radosav. „Crnotravski rečnik”. *Srpski dijalektološki zbornik*, br. LVII (2010). str: 11–1060. [orig.] Стојановић, Радосав. „Црнотравски речник”. *Српски дијалектолошки зборник*, бр. LVII (2010). стр: 11–1060.
- VUKADINOVIĆ 1996: VUKADINOVIĆ, Vilotije, „Govor Crne Trave i Vlasine”. *Srpski dijalektološki zbornik*, br. XLII (1996): str. 1–317. [orig.] Вукадиновић, Вилотије, „Говор Црне Траве и Власине”. *Српски дијалектолошки зборник*, бр. XLII (1996): стр. 1–317.
- ŽUGIĆ 2013: ŽUGIĆ, Radmila. *Mikrotoponimija donjeg sliva Jablanice (semantičko-tvorbeni aspekt)*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2013. [orig.] Жугић, Радмила. *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект)*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2013.
- ŽUGIĆ 2016: ŽUGIĆ, Radmila. „Lična imena u mikrotoponimiji Jablaničkog kraja”. *Godišnjak za srpski jezik*, godina XXVII, br. 14 (2016): str. 95–113. [orig.] Жугић, Радмила. „Лична имена у микротопонимији Јабланичког краја”. *Годишњак за српски језик*, година XXVII, бр. 14 (2016): стр. 95–113.

Andela G. Mitić

MICROTOPONYMS IN THE VLASINA RIVER BASIN

Summary

This work deals with the inventory, classification and analysis of microtoponyms of all the places located on the banks of the Vlasina river in the territory of Crna Trava municipality. Until now, the rest of the river Vlasina, which belongs to the territory of the municipality of Vlasotince, has been onomastically studied, and there is a need to complete the knowledge about the microtoponyms of the villages on the banks of the mentioned river along its entire course. The basic method of collecting material is from direct conversations with the local population, while recording dialectal forms of microtoponyms and accents. In addition, the collected material was supplemented with microtoponyms from the literature. The main goal of this work is to examine the principles of naming smaller parts of the terrain of the mentioned area from the point of view of structural-creative analysis and semantic classification. The collected microtoponyms were classified into appropriate groups and subgroups. The results showed that there is a variety of semantic groups and structural-creative models. The obtained results were compared with the previous surveys of microtoponyms of the villages in the Vlasina river basin, starting from the village of Tegošnica and ending with the village of Stajkovce. At the end, conclusions are offered based on the entire material.

Key words: Serbian language, microtoponyms, Vlasina basin, semantic classification, structural-creative analysis